

Celiakie dnes

MUDr. Jitka Prokešová

Interní gastroenterologická klinika, FN Brno a Lékařská fakulta MU Brno

Je typickým představitelem autoimunitního onemocnění. Známe trigger vyvolávající onemocnění, patofyziologickou podstatu. Dokážeme identifikovat geneticky vnímavé jedince, protilátkovou odpověď a histopatologické změny na sliznici tenkého střeva. Jedinou možnou léčbou dosud zůstává celoživotní dodržování bezlepkové diety. V současné době pozorujeme prudký nárůst prevalence v dětské i dospělé populaci. Lze to přisuzovat jistě kvalitnější a dostupnější diagnostice, a to jak endoskopické, tak laboratorní. Široká nabídka a dostupnost bezlepkových potravin a možnosti stravování v restauračních zařízeních výrazně zvýšila kvalitu života pacientů. Přesto zůstává v ČR hlavním problémem a úkolem k řešení narovnání diskriminačního postavení pacientů ve smyslu částečného hrazení bezlepkových potravin z veřejného zdravotního pojištění, možnost stravování ve školních jídelnách MŠ i ZŠ. Výzvou do budoucna je pečlivý rodinný screening a screening u rizikových skupin, s cílem zavedení bezlepkové diety co nejdříve a redukce rizika sekundárních komplikací.

Klíčová slova: celiakie, celiakální sprue, glutensenzitivní enteropatie.

Celiac disease today

It is a typical representative of autoimmune disease. We know the triggering trigger of the disease, the pathophysiological basis. We can identify genetically susceptible individuals, antibody response and histopathological changes in the small intestinal mucosa. Lifelong adherence to a gluten-free diet remains the only possible treatment. Currently, we observe a sharp increase in prevalence in both the paediatric and adult population. This can certainly be attributed to better and more accessible diagnostics, both endoscopic and laboratory. The wide availability and accessibility of gluten-free foods and the possibility of eating in restaurants has significantly improved the quality of life of patients.

Nevertheless, in the Czech Republic, the main problem and challenge to be addressed is the possibility of catering in school canteens of both primary and secondary schools, in order to correct the discriminatory position of patients in terms of partial reimbursement of gluten-free food from public health insurance.

The challenge for the future is careful family screening and screening in high-risk groups with the aim of introducing a gluten-free diet as soon as possible with a reduction in the risk of secondary complications.

Key words: celiac disease, celiac sprue, gluten-sensitive enteropathy.

Celiakie je chronické autoimunitní, multi-organové onemocnění, které u geneticky disponovaných jedinců vyvolává typické změny na střevní sliznici, které vedou k malabsorpci, chronickému zánětu a sek. komplikacím s tím spojenými. K dalším onemocněním spojeným

s lepkem patří glutenová ataxie, dermatitis herpetiformis – Duhring a neceliakální hypersenzitivita na lepek.

Indicence a prevalence v ČR kopíruje aktuální stav v západní Evropě: incidence (2011) 1 : 200–250 (**40–50 000 nemocných**).

DECLARATIONS:

Declaration of originality:

The manuscript is original and has not been published or submitted elsewhere.

Ethics approval and consent to participate:

The authors attest that their study is in compliance with human studies committees and animal welfare regulations of the authors' institutions as well as with the Food and Drug Administration guidelines, including patient consent where appropriate. The authors also declare that their paper is in accordance with the World Medical Association Declaration of Helsinki on Ethical Principles for Medical Research Involving Human Subjects adopted by the 18th WMA General Assembly in Helsinki, Finland, in June 1964, with subsequent amendments, as well as with the ICMJE Recommendations for the Conduct, Reporting, Editing, and Publication of Scholarly Work in Medical Journals, updated in December 2018.

Conflict of interest:

Not applicable.

Consent for publication:

Not applicable.

Cit. zkr: **Med. Praxi. 2024;21(1):8-12**
<https://doi.org/10.36290/med.2023.046>
Článek přijat redakcí: 5. 9. 2023
Článek přijat k tisku: 15. 11. 2023

MUDr. Jitka Prokešová
prokesova.jitka@fnbrno.cz